

Eläinlääkintähuollon tehtäväkuvaukset

Loppuraportin liite 3

Sara Syyrakki

Sisältö

1. JOHDANTO	2
1.1. KUNNAN VIRKAELÄINLÄÄKÄRITEHTÄVÄT	4
<i>1.1.1. Alkutuotannon valvonta</i>	<i>4</i>
<i>1.1.2. Eläintautien vastustaminen ja ennakolta estäminen</i>	<i>6</i>
<i>1.1.3. Pienteurastamojen, leikkaamojen, lihankäsittelylaitosten ja lahtivajojen valvonta sekä luonnonvaraisen riistan lihantarkastus</i>	<i>8</i>
<i>1.1.4. Eläinperäisten elintarvikkeiden ensisaapumistoimijavalvonta</i>	<i>9</i>
<i>1.1.5. Muu laitosvalvonta</i>	<i>10</i>
<i>1.1.6. Eläinsuojelu</i>	<i>11</i>
<i>1.1.7. Muut virkaeläinlääkärитеhtävät</i>	<i>13</i>
1.2. PERUSELÄINLÄÄKINTÄPALVELUT (PRAKTIIKKA JA PÄIVYSTYS)	14
<i>1.2.1. Kunnan peruseläinlääkintäpalvelut tiloilla 24 h/vrk</i>	<i>14</i>
<i>1.2.2. Kunnan peruseläinlääkintäpalvelut 24 h/ vrk vastaanotolla</i>	<i>15</i>

1. JOHDANTO

Kunnan ympäristöpalvelut on tässä tuotteistamistyössä jaettu kolmeen kokonaisuuteen, ympäristönsuojeluun, ympäristöterveyteen ja eläinlääkintähuoltoon. Tässä esityksessä käsitellään eläinlääkintähuollon kokonaisuutta.

Eläinlääkintähuollon tehtävänä on turvata kuntalaisille eläinlääkäripalvelujen saatavuus ja laatu, hoitaa paikallisella tasolla eläintautien ja eläinten hyvinvoinnin valvontaan kuuluvat tehtävät ja varmistaa elintarvikevalvontaan kuuluvien tehtävien hoitaminen.

Kunnallisen eläinlääkintähuollon ja virkaeläinlääkärin tehtävät ovat lakisääteisiä. Niistä on säädetty seuraavissa laeissa ja niiden nojalla annetuissa säädöksissä:

1. Eläinlääkintähuoltolain (685/1990) mukaan kunnan on huolehdittava sekä hyöty- että muiden kotieläinten osalta eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä. Eläinlääkintähuoltolain 8§:n 1 kohdassa on määritelty kunnan toimialaan kuuluvien eläinlääkäripalveluiden laajuus. Kyseisen kohdan mukaan kunnan on huolehdittava sekä hyöty- että muiden kotieläinten osalta, että ne saavat ko. kohdassa tarkoitetut eläinlääkäripalvelut. Kunnan on järjestettävä myös kotieläimiä koskeva eläinlääkäripäivystys. Eläinlääkintähuoltolaissa säädetään myös kunnan velvollisuudesta huolehtia eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisestä valvonnasta ja tarkastuksesta sekä eläintenpitoon liittyvästä terveydellisestä valvonnasta tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi siltä osin kuin siitä ei ole säädetty eläintutilaissa.
2. Eläintutilaissa (55/1980) säädetään eläintautien vastustamisesta ja ennaltaehkäisemisestä. Eläintutilain täytäntöönpanoon liittyvistä tehtävistä huolehtii virkaeläinlääkäri. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa rajoittavien määräysten antaminen vastustettavaa eläintautia epäiltäessä sekä muihin taudinvastustamistoimenpiteisiin ryhtyminen, erilaiset kartoitustutkimukset sekä terveysvalvontaohjelmien noudattamista koskeva viranomaisvalvonta. Eläintautien vastustamiseen liittyvät myös muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien ja niihin vietävien eläinten tarkastukset sekä EU:n ulkopuolelle, ns. kolmansiiin maihin vietävien eläinten tarkastukset. Virkaeläinlääkärille kuuluu myös eläinjätteen käsittelyn valvonta.
3. Eläinsuojelulain (247/1996) mukaan virkaeläinlääkäri on eräs eläinsuojelusäännösten valvontaviranomaisista.
4. Tiettyjen Elintarvikelain (23/2006) nojalla kunnalle annettujen tehtävien hoitaminen kuuluu myös kunnallisen eläinlääkintähuollon tehtäviin. Virkaeläinlääkäri huolehtii lihantarkastuksesta sekä pienteurastamon, leikkaamon, kylmävaraston, jauhelihaa valmistavan laitoksen ja raakalihavalmisteita valmistavan laitoksen valvonnasta sekä vastaa kananmunapakkaamoiden valvonnasta. Lisäksi virkaeläinlääkäri huolehtii eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon valvonnasta sekä vastaa toisesta jäsenvaltiosta saapuvien eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonnasta ensisaapumispaikassa.

Eläinlääkintähuollon tehtävät eli peruseläinlääkintähuolto on tarkasteltu kahtena osiona: virkaeläinlääkäritehtävät (1.1.) ja peruseläinlääkintäpalvelut (praktiikka ja päivystys) (1.2.).

Kunnat voivat niin halutessaan tilata peruseläinlääkintähuoltoa laadukkaampaa tuotantotasoa.

Eläinlääkäripraktiikkaan liittyviä palveluja voidaan ostaa myös yksityisiltä palveluiden tuottajilta.

Viranomaistehtäviä ei voida ostaa yksityiseltä, vaan ne ovat viranomaisen tehtävänä, jolloin kunnaneläinlääkärin on oltava virkasuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään. Viranomaistehtävät tai osan niistä voi ostaa myös toisesta kunnasta.

Osa viranomaistehtävistä on säädetty kunnan velvollisuudeksi, osa on valtion tehtäviä (mm. eläinsuojelu, eläintaudit ja valmiuseläinlääkäritehtävät), jotka määrätään kunnaneläinlääkärin suoritettavaksi.

Virkatehtävien ja praktiikan rajanvedossa eläinlääkintähuollon tehtävien jaottelusta on hyötyä. Peruseläinlääkintähuollon tehtävät on kunnassa hoidettava, eli ne tulee sisällyttää kunnaneläinlääkäreiden tehtäväkuvaan. Yksittäisen kunnaneläinlääkärin tehtäväkuvauksessa on joko koko tehtäväluettelo tai tehtäviä jaetaan, jolloin on mahdollisuus erikoistua eri tehtäviin. Viranomaistehtävien sisällyttäminen kunnaneläinlääkärin tehtäväkuvaan vaikuttaa työn vaativuuden arviointiin ja sitä kautta palkkaukseen. Oleellista on peruseläinlääkintähuollon hoitaminen lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Mikäli viranomaistehtävät siirretään erilleen praktiikasta, tulee niiden hoitamista varten perustaa virkaeläinlääkäritehtäviin virka, perustaa yhteinen virka, tai ostaa tehtävät toisesta kunnasta.

Elintarvikelain mukaan valvontaviranomainen voi valvonnassa käyttää apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita., jotka voivat tehdä valvontaviranomaisen pyynnöstä viranomaisvalvontaa varten tarvittavia tarkastuksia, tutkimuksia ja selvityksiä. Näiden perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee palveluja tilannut valvontaviranomainen.

Pieni osa viranomaistehtävien hoitamisesta on päivystysluonteista (esim. välitöntä toimintaa vaativat eläinsuojelu- ja eläintautitapaukset). Näitä tilanteita varten tulee luoda toimiva järjestelmä. Järjestelmä voisi olla usean kunnan laaja viranomaistehtävien varallaolorengas.

Osan tehtävistä (esim. eläinsuojelu, alkutuotannon valvonta) voidaan sisällyttää terveystarkastajien tehtäväkuvaan.

Eläinperäisten elintarvikkeiden valvonta on tärkeä osa elintarvikevalvontaa. Se on sisällytetty eläinlääkintähuollon palvelukokonaisuuteen, koska valvonnan vastuu on eläinlääkärillä. Palvelut voidaan sisällyttää ympäristöterveysvalvontaan, mikäli se on toiminnallisesti organisaatiota paremmin palveleva ratkaisu. Eläinperäisiä elintarvikkeita käsittelevien tuotantolaitosten valvontaan ja lihantarkastukseen osallistuu eläinlääkärin valvonnassa myös terveystarkastajat.

Praktiikan ja päivystyksen voi ostaa alihankintana yksityiseltä palvelun tuottajalta. Oleellista on tuottaa eläinlääkintähuollon palvelut asiakaslähtöisesti ja kuntien kannalta kokonaistaloudellisesti edullisesti. Kustannustenjakoperusteena voi käyttää työaikaa (varallaoloaika sekä virkaeläinlääkäri- ja praktiikkatyötunnit). Vaihtoehtoina ovat yhdistelmät työajasta, hyötyeläinmäärästä, väestöpohjasta ja eläinlääkintähuollon tilinpäätöksestä. Nyt on luovien ratkaisujen aika.

Peruseläinlääkintäpalveluiden taso

Eläinlääkintähuoltolaissa peruseläinlääkäripalveluiden käsite ei ole selkeä. Peruseläinlääkäripalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita eläinlääkäri voi antaa eläinlääketieteellisen perustutkimuksen mukaisten tietojen ja taitojen perusteella ja palveluiden antamiseen tarvittavalla varustuksella ottaen huomioon vallitsevat olosuhteet.

Tavanomaisen vastaanottotilan varustustasovaatimus on selkeytymätön. Kunnat ovat esimerkiksi varustaneet vastaanottoja hyvin eritasoisesti. Lähtökohtana on, että eläinlääkäri pystyy tekemään keisarinleikkauksen. Tämä edellyttää mm. leikkaustiloja, autoklaavin ja ultraääni-laitteen. Tietokoneyhteys, faksi ja lämmin autotalli ovat toiminnan edellytys. Mikäli peruseläinlääkäripalvelut tehdään yhteisvastaanotolla tai potilasmäärä on suuri, tulee vastaanotolla olla vastaanottoavustaja.

Eläinlääkintähuollon perustason määrittelyssä kunnaneläinlääkäreiden tehtäväkuvat on määritetty. Eläinlääkintähuoltoon on laadittu valvontasuunnitelma ja eri laeissa osoitetut tehtävät hoidetaan lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

Eläinlääkintähuolto toteutetaan kunnassa siten, että eläinlääkäreiden vaihtuvuus (myös päivystysaikana) olisi mahdollisimman pieni, ammattitaitoa ylläpidetään suunnitelmallisella koulutuksella ja työt dokumentoidaan. Eläinlääkintähuolto järjestetään siten, että se on kunnalle ja potilaiden omistajille kokonaistaloudellisesti edullisin.

1.1. Kunnan virkaeläinlääkäritehtävät

Asiakas/asiakkaat: (Ostaja) kunta

Tehtävien yhteinen tavoite:

- Turvata kuntalaisille alueen eläinten terveys ja hyvinvointi, sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon turvallisuus ja laatu.
- Varmistaa, että eläinlääkintähuoltolaissa eläintautilaissa, elintarvikelaissa ja eläinsuojelulaissa kunnalle ja kunnaneläinlääkärille asetetut velvoitteet täyttyvät.

Sisältö

Virkaeläinlääkäripalvelut osittain 24h /vrk (välitöntä toimintaa vaativia tehtäviä eläintautien vastustamisessa sekä eläinsuojelussa).

Tehtävät:

- 1.1.1. Alkutuotannon valvonta
- 1.1.2. Eläintautien vastustaminen ja ennakolta estäminen
- 1.1.3. Pienteurastamoiden, leikkaamojen, lihankäsittelylaitosten ja lahtivajojen valvonta sekä luonnonvaraisen riistan lihantarkastus
- 1.1.4. Eläinperäisten elintarvikkeiden ensisaapumispaikkavalvonta
- 1.1.5. Laitosvalvonta
- 1.1.6. Eläinsuojelu
- 1.1.7. Muut virkaeläinlääkäritehtävät

1.1.1. Alkutuotannon valvonta

Palvelun tavoite:

- Tuottaa maataloille ja muille alkutuotannon toimijoille asiantuntevat palvelut
- Turvata kuntalaisille eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon turvallisuus ja laatu
- Toteuttaa virkaeläinlääkärille asetetut velvoitteet liittyen asetukseen kansanterveyttä sekä eläinten ja kasvien terveyttä ja taudeista ilmoittamista koskevien täydentävien ehtojen valvonnasta (CAP-valvonta), sekä asetukseen alkutuotannolle elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi asetettavista vaatimuksista.
- Käsitellä elintarvikelain mukaiset ilmoitukset

Sisältö

- Eläinperäisten elintarvikkeiden alkutuotantokohteiden hygieenisten olosuhteiden ja omavalvonnan tarkastus
- Toteutetaan pellolta pöytään valvontaperiaatetta alkutuotannon osalta. Alkutuotannon tuotteita ovat raakamaito, elävät teuraseläimet, ammuttu (ei teurastettu riista) sekä näiden kuljetukset.
- Tarkastukseen liittyvä arviointi rikkeistä ja sitä kautta mahdolliset vaikutukset tilan saamiin maataloustukiin
- Alkutuotantopaikkojen rekisterin pito
- Alkutuotannon toimijan ilmoitusten käsittely

- Virkaeläinlääkäri vastaa seuraavista elintarvikelain nojalla tehtävistä ilmoituksista: siipikarja alkutuotantopaikalla, jos max. 1000 lintua vuodessa, metsästettyjen luonnonvaraisten jänisten ja lintujen liha vähittäismyyntiin, luonnonvarainen riista metsästäjältä kuluttajalle, poliisin tai riistanhoitoyhdistyksen myymät luonnonvaraiset lihat, raakamaito alkutuotantopaikalla tai ternimaito vähittäismyyntiin alle 2500 l/v, kalastustuotteet kalastajalta alle 2500 kg/v, linnunmunat tai hunaja tuottajalta kuluttajalle sekä kuluttajan omistaman eläinperäisen elintarvikkeen käsittely, jos se palautetaan hänelle kulutettavaksi.
- Tilatuen täydentäviä ehtoja valvotaan eläinten merkitsemisen ja rekisteröinnin, tuotantoeläinten terveydentilan ja käsittelyn sekä vierasainevalvonnan osalta. Valvonnan osa-alueita ovat eläinten merkintä ja rekisteröinti, kasvinsuojeluvälineet, rehut, maidontuotantotilojen hygienia, tuotantoeläimiltä kielletyt aineet, eläintaudeista ilmoittaminen, siipikarjan salmonellavalvonta sekä eläinsuojelu.
- Sivutuotteita käsittelevien laitosten valvonta alkutuotannon osalta *

Toiminnot

Varautuminen

- Opastus ja neuvonta, yleisluontoinen
- Suunnittelu
- Koulutus
- Työn kehittäminen
- Täydennyskoulutus ja muu osaamisen kehittäminen
- Yhteistyö työyhteisössä ja päivystyspiirissä

Luvat, ilmoitukset ja päätökset

- Ilmoitusten käsittely, määräykset ja kiellot
- Ilmoitus aihealueen vastuuviranomaiselle epäilyistä rikkomuksesta liittyen eläinsuojeluun ja täydentäviin ehtoihin (kansanterveys ja eläinten ja kasvien terveys)
- Lausunnot työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosastolle
- Laitosten hyväksyminen (* merkityt kohdassa valvonta)
- Kuukausi-ilmoitus siipikarjan salmonellavalvontaohjelmasta

Valvonta

- Neuvonta koskien yksittäistä valvontakohdetta
- Matkat tarkastuspaikoille
- Omavalvonnan valvonta, joka sisältää:
  - alkutuotantopaikan ilmoituksen
  - kirjanpidon
  - veden laatuvaatimukset
  - tuotteiden mukana toimitettavat tiedot
  - eläinten terveydentilan, hoidon ja käsittelyn, kuljettamisen sekä käsittely- ja säilytyslämpötilat
  - eläintaudeista ilmoittaminen
  - tuotantoeläimiltä kielletyt aineet
  - rakenteelliset ja toiminnalliset vaatimukset
  - eläinten merkintä ja rekisteröinnin
  - näytteenotto (kansallinen salmonellavalvontaohjelma, omavalvonnan toimivuuden varmistaminen, kansallinen vierasainevalvonta, maidontuotantotilojen hygieenisten olosuhteiden kartoitus)
  - naudanlihan merkintäjärjestelmän
  - TSE-valvonnan
  - hygieenisten olosuhteiden tarkastuksen (rakenteet, laitteet, kunnossapito, siivousohjelma)
  - henkilöstölle asetetut hygieeniset vaatimukset ja tuotteiden käsittely
- Maidontuotantotilojen hygieeninen tarkastus joka kolmas vuosi
- Siipikarjan salmonellavalvonta

- Tarkastuskertomukset ja tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamisen seuranta
- Raportit, laitos- ja tarkastusluettelot
- Alkutuotantopaikkojen rekisteri
- Ilmoitukset valvonnasta keskusvirastoille
- Lausunnot (useammalta tuottajalta peräisin olevien sivutuotteiden varastosäiliö)
- Hallinnolliset tarkastukset (toimeksiannot kuten esim. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosasto, elintarviketurvallisuusvirasto ja lääninhallitus)
- Ilmoittaminen läänineläinlääkärille, jos tarkastuskäynnillä havaitaan, että täydentäviä ehtoja on tilalla laiminlyöty
- Tuotantoeläinten terveydentila ja käsittely (EU-eläinsuojelutarkastukset)
- Tuotantoeläinten kuljetus
- Vierasainevalvonta
- Sivutuotteita käsittelevien laitosten valvonta (myös keräys ja kuljetus)
- * tilarehustamo (valvonta 1 x v)
- * tilan yhteydessä oleva poltto- tai rinnakkaislaitos (valvonta 1 x v)
- EU-kartoitukset

Resurssit

- Aika
- Henkilöstö (virkaeläinlääkärin työpanoksen lisäksi terveystarkastajan sekä toimistohenkilökunnan työpanos)

1.1.2. Eläntautien vastustaminen ja ennakolta estäminen

Palvelun tavoite:

- Estää alueen eläinten sairastuminen tarttuviin tauteihin ja ehkäistä eläintenpitoyksiköiden taloudelliset tappiot liittyen tarttuvien tautien vastustamiseen.
- Ehkäistä eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien leviäminen, esim. lintuinfluenssa. Osa tehtävistä välitöntä toimintaa vaativia, suurin osa virka-aikana tehtävissä

Sisältö

- Ennaltaehkäisy
- Tautivastustusohjelmien toteuttaminen tiloilla
- Lakisääteiset terveystarkastusohjelmat
- Mehiläistaudit
- Tautiepäilyjen selvitys
- Todettujen tautitapausten hävittäminen tai rajoittaminen
- Valmiuseläinlääkäritoiminta
- Traces (tuonti ja vienti), terveystodistukset eläimille ja tuote-erille
- toimeksiantoja yksittäisiin tehtäviin lääninhallitukselta ja Eviralta (, joissa voi joutua toimimaan myös virka-alueensa ulkopuolella)

Toiminnot

Varautuminen

- Opastus ja neuvonta, yleisluontoinen
- Suunnittelu
- Koulutus
- Työn kehittäminen
- Täydennyskoulutus ja muu osaamisen kehittäminen
- Valmiuseläinlääkäritoiminta

- Yhteistyö työyhteisössä ja päivystyspiirissä
- Ennaltaehkäisevät toimet (esim. rajoittavat kehotukset, määräykset, välineiden hankinta)

Luvat, ilmoitukset, päätökset

- Ilmoitusten käsittely, päätökset, määräykset ja kiellot sekä seuranta
- Todistukset
- Haaskanpitoilmoitukset sekä niihin liittyvien luetteloiden pitäminen

Valvonta

- Valvonta koostuu välitöntä toimintaa vaativista tehtävistä (esim. tautiepäilyn selvitys), sekä säännöllisestä valvonnasta (esim. sikaloiden vapaaehtoiset terveystarkastukset ja kalalaitosvalvonta)
- Ohjelmiin liittyvä valvontakäynti (maedi-visna, scrapie, BVD, siipikarjan salmonella valvonta): näytteenotto, todistukset, raportointi, rekisteri
- Kuukausi-ilmoitus eläintaudeista
- Rajoittavien määräysten alaisina olevat karjat ja mehiläistarhat vuosiraportti
- Neuvonta koskien yksittäistä valvontakohdetta
- Matkat tiloille
- Olosuhteiden tarkastus
- Eläinten tarkastus
- Näytteiden ottaminen
- Näytteiden tutkiminen
- Ruumiinavaus
- Määräysten antaminen
- Eläinten hävittäminen
- Raportit
- Tuontiin ja vientiin liittyvä valvonta: elävät eläimet, eläinperäiset tuotteet (Traces)
- Lemmikkieläinten sisämarkkinatuonti
- Keinosiemennysasemille menevien sonnien tarkastus
- Ilmoitukset haaskoista
- Sivutuotteita käsittelevien laitosten valvonta (ei alkutuotannon yhteydessä)

Resurssit

- Aika 24h /vrk (akuuttitehtävät)
- Henkilöstö (virkaeläinlääkärin työpanoksen lisäksi terveystarkastajan ja toimistohenkilökunnan työpanos, tarvittaessa virka-apu poliisilta ja pelastustoimelta sekä lääninhallituksilta ja Eviralta)

1.1.3. Pienteurastamojen, leikkaamojen, lihankäsittelylaitosten ja lahtivajojen valvonta sekä luonnonvaraisen riistan lihantarkastus

---

Palvelun tavoite

Turvata kuntalaisille turvalliset ja laadukkaat lihasta saatavat elintarvikkeet ja tarjota pienteurastamoille, leikkaamoille, lihankäsittelylaitoksille ja lahtivajoille, sekä luonnonvaraisen riistan lihantarkastukselle asiantuntevat palvelut.

Sisältö

- Osa tehtävistä virka-ajan ulkopuolella: osa ante mortem tarkastuksista (eli elävän eläimen tarkastuksista) ja riistan lihantarkastuksista
- Hyväksymisasiakirjojen ajantasaisuuden valvonta
- Luvan myöntäminen ja valvonta kotimaan kulutukseen tarkoitetun luonnonvaraisen riistan teurastamiseksi ja lihantarkastuksen suorittamiseksi muualla kuin riistan käsittelylaitoksessa.
- Omavalvontajärjestelmän ja sen toimivuuden valvonta
  - tuotantolaitosten ja lahtivajojen hygieenisten olosuhteiden tarkastus
  - Laitosten rakenteiden ja toiminnan valvonta
  - Terveysmerkin ja tunnistusmerkin käytön valvonta
  - ketjuinformaation tarkastaminen: tiedot terveydentilasta, eläinten rehuista, lääkityksistä, taudeista, näytetuloksista, tarkastuksista, lihantarkastustuloksista vähintään 24 h ennen toimittamista teurastamoon (siipikarja 2006 alusta, sika 2008, lihavasikat ja hevoset 2009 sekä naudat 2010), terveydenhuoltotietojen hyödyntäminen, eläinten hyvinvoinnin tarkastaminen
  - Nautaeläinten rekisterikyselyiden valvonta
  - Eläinten merkitsemisen valvonta
  - Naudanlihan merkintäjärjestelmän valvonta
  - naudanlihan jäljitettävyyden valvonta
  - Laitoksen henkilökunnan koulutussuunnitelmaan osallistuminen
  - Salmonellavalvontaohjelman mukainen viranomaisvalvonta
  - Muun eläintautivalvonnan toteuttamisen seuranta (esim. listeria, EHEC, trikiini, TSE)
  - omavalvontaan sisällytettyjen laboratorionäytteiden valvonta
  - sivutuotteiden käsittelyn valvonta
  - Päälyysmerkintöjen valvonta
  - Kaupallisten asiakirjojen hyväksyntä ja valvonta
- Lihantarkastus: pienteurastamo, pienleikkaamo, tarhattu riista
  - ante mortem, eli elävän eläimen tarkastukset, hylkäävän päätöksen tekeminen (vain virkaeläinlääkäri), ei koske riistaa
  - Post mortem, eli teurastuksen jälkeinen lihantarkastus, koskee kaikkia kaupalliseen kulutukseen tarkoitettua lihaa
  - Lihantarkastusnäytteet
- Teuraseläinten lääkitsemisen valvonta, hevosten tunnistusasiakirjojen tarkastus
- Teuraseläinten hyvinvoinnin valvonta (teurastettava eläin, olosuhteet Pienteurastamossa ja teuraseläimen käsittely, eläinkuljetukset)
- Sivutuotteiden käsittely
- TSE tautien vastustamisesta aiheutuvien toimenpiteiden valvonta
- Salmonellavalvontaohjelman mukainen viranomaisvalvonta
- Muut eläintautilain mukaiset toimenpiteet, esim. eläintautiepäily

1. Ante mortem (ennen teurastusta) tarkastus:

- tuotantolaitosten ja lahtivajojen hygieenisten olosuhteiden ja omavalvonnan tarkastus
- ketjuinformaation tarkastaminen: tiedot terveydentilasta, eläinten rehuista, lääkityksistä, taudeista, näytetuloksista, tarkastuksista ja lihantarkastustuloksista vähintään 24 h ennen

toimittamista teurastamoon (siipikarja 2006 alusta, sika 2008, lihasvasikat ja hevoset 2009 sekä naudat 2010), terveydenhuoltotietojen hyödyntäminen, eläinten hyvinvoinnin tarkastaminen

- naudanlihan jäljitettävyyden valvonta

2. Post mortem (teurastuksen jälkeen) tarkastus:

- hygieenisten olosuhteiden ja omavalvonnan tarkastus
- lihantarkastus: riistanliha, pienteurastamo, leikkaamot
- sivutuotteet
- laboratoriotarkastukset
- terveystarkastukset
- jätteiden käsittelyn valvonta

Toiminnot

Varautuminen

- Opastus ja neuvonta, yleisluontoinen
- Suunnittelu
- Koulutus
- Työn kehittäminen
- Täydennyskoulutus ja muu osaamisen kehittäminen
- Yhteistyö työyhteisössä ja päivystyspiirissä

Luvat, ilmoitukset ja päätökset

- Laitosten hyväksyminen/ilmoitus
- Luonnonvaraisen riistan teurastaminen virkaeläinlääkärin hyväksymässä paikassa (lahtivajat)
- Lihantarkastuspäätökset, määräykset ja kiellot, epäkohtien korjaamisen seuranta

Valvonta

- Neuvonta koskien yksittäistä valvontakohdetta
- Valvontasuunnitelmien tekeminen
- Matkat tarkastuspaikoille
- Hygieenisten olosuhteiden tarkastus
- Omavalvonnan toimivuuden tarkastus
- Ante mortem tarkastus
- Post mortem tarkastus
- Näytteiden tutkiminen
- Jätteiden käsittelyn valvonta
- Kirjanpitoraportit

Resurssit

- Aika (virka-aikana ei voida välttämättä hoitaa elävänä tarkastuksia eikä riistan lihantarkastuksia)
- Henkilöstö (virkaeläinlääkärin työpanoksen lisäksi terveystarkastajan ja toimistohenkilökunnan työpanos)

1.1.4. Eläinperäisten elintarvikkeiden ensisaapumistoimijavalvonta

Palvelun tavoite

- Turvata kuntalaisille eläimistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu sekä estää eläintautien leviäminen näiden elintarvikkeiden välityksellä.
- Tuottaa ensisaapumistoimijoille asiantuntevat palvelut

Sisältö

- Eläinperäisten elintarvikkeiden ensisaapumistoimijoiden hygieenisten olosuhteiden ja omavalvonnan tarkastus
- Ensisaapumistoimijan hyväksyminen ja rekisterin ajan tasalla pito

Toiminnot

Varautuminen

- Opastus ja neuvonta, yleisluontoinen
- Suunnittelu
- Koulutus
- Työn kehittäminen
- Täydennyskoulutus ja muu osaamisen kehittäminen
- Yhteistyö työyhteisössä, päivystyspiirissä ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Luvat, ilmoitukset ja päätökset

- Ensisaapumistoimijan hyväksyminen
- Omavalvonnan hyväksyminen
- Omavalvonnan päivityksen hyväksyminen
- Määräykset ja kiellot
- Rekisterin ylläpito
- Luettelon pito ensisaapumispaikkoihin vastaanotetuista lähetyksistä sekä kuukausittain yhteenveto Eviraaan ja lääninhallitukselle

Valvonta

- Neuvonta koskien yksittäistä valvontakohdetta
- Matkat tarkastuspaikoille
- Kaupallisten asiakirjojen hyväksyminen
- Tarkastuskertomukset ja tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamisen seuranta
- raportit (kuukausi-ilmoitukset, salmonellailmoitukset, listerianäytteenottoraportit)
- Sivutuoteasetuksen valvonta
- Omavalvonnan valvonta, joka sisältää
  - Hygieenisten olosuhteiden tarkastus (rakenteet, laitteet, kunnossapito, siivousohjelma, laitoksen ja henkilökunnan toiminta)
  - Terveysmerkin käyttämisen valvonta
  - Lähetysten ja niitä seuraavien asiakirjojen tarkastaminen sekä näytteenotto lähetyksistä
  - Omavalvonnan toimivuuden tarkastus
  - Näytteenotto (kansallinen salmonellavalvontaohjelma, omavalvonnan toimivuuden varmistaminen, kansallinen vierasainevalvonta)
  - TSE-valvonta
  - Naudanlihan merkintäjärjestelmä
  - Hyväksymisasiakirjojen tarkastaminen

Resurssit

- Aika
- Henkilöstö (virkaeläinlääkäriin lisäksi terveystarkastajan ja toimistohenkilökunnan työpanos)

1.1.5. Muu laitosvalvonta

Palvelun tavoite

- Turvata kuntalaisille eläimistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu (kala-alan laitokset, lihavalmistelaitokset, kananmunapakkaamot, maitoalan laitokset)
- Tuottaa laitoksille asiantuntevat palvelut.

Sisältö

- Tuotantolaitosten ja omavalvonnan hyväksyminen
- Tuotantolaitosten hygieenisten olosuhteiden ja omavalvonnan tarkastus

Toiminnot

Varautuminen

- Opastus ja neuvonta, yleisluontoinen
- Suunnittelu
- Koulutus
- Työn kehittäminen
- Täydennyskoulutus ja muu osaamisen kehittäminen
- Yhteistyö työyhteisössä ja päivystyspiirissä

Luvat, ilmoitukset ja päätökset

- Tuotantolaitoksen hyväksyminen
- Omavalvonnan hyväksyminen
- Omavalvonnan päivityksen hyväksyminen
- Määräykset ja kiellot sekä seuranta

Valvonta

- Neuvonta koskien yksittäistä valvontakohdetta
- Matkat tarkastuspaikoille
- Kaupallisten asiakirjojen hyväksyminen ja valvonta
- Tarkastuskertomukset ja tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamisen seuranta
- Raportit (kuukausi-ilmoitukset, salmonellailmoitukset, listerianäytteenottoraportit)
- Sivutuoteasetuksen valvonta
- Hyväksymisasiakirjojen tarkastaminen
- Omavalvonnan valvonta
  - Hygieenisten olosuhteiden tarkastus (rakenteet, laitteet, kunnossapito, siivousohjelma, laitoksen ja henkilökunnan toiminta)
  - Tunnistusmerkin käyttö
  - Omavalvonnan toimivuuden tarkastus
  - Näytteenotto (kansallinen salmonellavalvontaohjelma, omavalvonnan toimivuuden varmistaminen, kansallinen vierasainevalvonta, listeria)
  - TSE-valvonta
  - Naudanlihan merkintäjärjestelmä
  - Punnitukset (kananmunapakkaamot)
  - Pakkausmerkintöjen valvonta
  - Kuljetukset

Resurssit

- Aika
- Henkilöstö (virkaeläinlääkäriin lisäksi terveystarkastajan ja toimistohenkilökunnan työpanos, munapakkaamoissa virkaeläinlääkäri on valvojana pakollinen, lihavalmistelaitoksissa, maitoalan ja kala-alan laitoksissa suotava)

1.1.6. Eläinsuojelu

Palvelun tavoite

- Turvata kuntalaisille lakisääteiset eläinsuojelupalvelut laadukkaasti ja taloudellisesti.
- Eläinsuojeluyhteydenottojen hoitaminen laadukkaasti ja asian vaatimalla nopeudella (tarvittaessa myös virka-ajan ulkopuolella)

Sisältö

- Suunnittelu
- Eläinsuojelu voidaan jaotella välitöntä toimintaa vaativaan työhön, tehdään joko virka-aikana tai sen ulkopuolella, sekä virka-aikana tehtävään eläinsuojelutyöhön.
- Epäilystä tehtävät tarkastukset ja niihin liittyvät toimenpiteet
- Ilman epäilyä tehtävät tarkastukset ja niihin liittyvät toimenpiteet: ilmoitusten- ja luvanvaraisten paikkojen tarkastukset ja toimenpiteet, Eu-tarkastukset ja toimenpiteet, muut lain edellyttämät tarkastukset, valvonnat ja niiden toimenpiteet.

Kohteita eri tuotantolajit, seura- ja harrastuseläimet, luonnonvaraiset eläimet, sirkukset, eläintarhat - ja eläinnäyttelyt, tallit, eläinkaupat ym. sekä luvanvaraiset että ilmoituksenvaraiset toiminnat, eläinten hyväksymiset elokuvaus, valokuvaus yms. käyttöön, eläinkuljetukset

Toiminnot**Varautuminen**

- Opastus ja neuvonta, yleisluontoinen
- Suunnittelu
- Koulutus
- Työn kehittäminen
- Täydennyskoulutus ja muu osaamisen kehittäminen
- Yhteistyö työyhteisössä, yhteistyökumppaneiden sekä päivystyspiirin kanssa
- Terveystarkastajien ja akuuttitoimijoiden sisäinen koulutus

Luvat, ilmoitukset ja päätökset

- Ilmoitusten käsittely, määräykset ja kiellot
- Päätökseen liittyvät hallintotoimenpiteet: kuuleminen, vastineet, kiireellisten toimenpiteiden (esim. hoito, rehu yms.) hoitaminen

Valvonta

- Neuvonta koskien yksittäistä valvontakohdetta
- Matkat kohteisiin
- Olosuhteiden tarkastus
- Eläinten tarkastus
- Näytteiden ottaminen
- Määräysten antaminen
- Määräysten noudattamisen valvonta
- Ilmoitus liittyen epäilyyn eläinsuojelurikkomuksesta / eläinsuojelurikoksesta tai -rikkomuksesta
- Lausunto työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosastolle eläinsuojelulainsäädäntöön Kuuluvista asioista
- Virka-apupyynnöt
- Näytteiden tutkiminen
- Raportit

Resurssit:

- Aika

- Henkilöstö (virkaeläinlääkäriin työpanoksen lisäksi terveystarkastajan ja toimistohenkilökunnan työpanos myös praktisoivan eläinlääkäriin ja joissain tapauksissa vapaaehtoisten eläinsuojeluvuolvojen työpanos, tarvittaessa virka-apua poliisilta)

1.1.7. Muut virkaeläinlääkäritehtävät

Palvelun tavoite

Hyödyntää virkaeläinlääkäriin asiantuntemusta kunnan strategiatyössä ja vaikutusten arvioinnissa.

Sisältö

- Suunnittelu
- Virkaeläinlääkärilausunnot esim. kaavalausunnot, ympäristöluvat eläinsuojista, patterointi-ilmoitukset
- Yhteyshenkilö elintarvike- ja vesiepidemioissa, tartuntatauti-yhteistyössä sekä elintarvikelain mukaisissa erityistilanteissa päivystysaikana
- Elintarvikeviraston erityistilanteisiin liittyvät tarkastuspyynnöt (esim. laittomasti markkinoille saatetun lihan tarkastukset kylmä- ja pakkasvarastoissa)

Toiminnot

Varautuminen

- Opastus ja neuvonta, yleisluontoinen
- Suunnittelu
- Koulutus
- Työn kehittäminen
- Täydennyskoulutus ja muu työn kehittäminen
- Yhteistyö työyhteisössä, päivystyspiirissä ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Luvat, ilmoitukset ja päätökset

- Ilmoitusten käsittely
- Lausunnot
- Määräykset, päätökset ja kiellot sekä seuranta

Valvonta

- Neuvonta koskien yksittäistä valvontakohdetta
- Matkat tarkastuspaikoille
- Tarkastukset ja raportointi
- Sivutuotteita käsittelevien laitosten valvonta (myös keräys ja kuljetus) sekä hyväksyminen
- *teknisten tuotteiden varastointilaitos (valvonta 1 x v)
- *tekninen laitos, jossa tuotetaan parkittuja tai käsiteltyjä nahkoja tai vuotia, metsästystrofeita, käsiteltyä villaa, karvaa, harjaksia, sulkia, höyheniä ja niiden osia, luutuotteita posliinitavaroita varten, renderöityjä rasvoja ja rasvojen johdannaisia sekä gelatiinia tai liimaa (valvonta 1 x v)
- *alueen muut paikat, joissa sivutuotteita ja käsiteltyjä tuotteita kerätään, varastoidaan, kuljetetaan, käsitellään, käytetään tai hävitetään (valvonta 1 x v)
- Kttk:n hyväksymien laitosten valvonta sekä keräyksen ja kuljetuksen valvonta
  - luokan 3 käsittelylaitokset (valvonta 1 x v)
  - lemmikkieläinten ruokia valmistavat laitokset (valvonta 1 x v)

Resurssit

- Aika
- Henkilöstö (virkaeläinlääkäriin lisäksi terveystarkastajan, ympäristötarkastajan ja toimistohenkilökunnan työpanos)

1.2. PERUSELÄINLÄÄKINTÄPALVELUT (PRAKTIIKKA JA PÄIVYSTYS)

Asiakas/asiakkaat: (Ostaja)Kunta

Palvelun tavoite

Tuottaa kuntalaisille laadukkaat ja taloudelliset peruseläinlääkäripalvelut 24h/ vrk täyttäen eläinlääkintähuoltolaissa (685/90,761/92,194/93,1122/1998) kunnalle asetetut velvoitteet. Peruseläinlääkintäpalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita eläinlääkäri voi antaa perustutkimukseen perustuen tavanomaisissa vastaanottotiloissa tai eläinsuojissa.

Sisältö

- Peruseläinlääkintäpalvelut 24 h hyötyeläinten terveyden ja sairauksien hoitamiseksi
- Tarpeelliset peruseläinlääkintäpalvelut 24 h muiden kotieläinten sairauksien hoitamiseksi ja terveydenhuoltopalveluiden antamiseksi
- Peruseläinlääkintäpalveluihin kuuluu asiakaspalvelu ja puhelinneuvonta

Tehtävät

1.2.1. peruseläinlääkintäpalvelut 24 h/ vrk tiloilla

1.2.2. peruseläinlääkintäpalvelut 24 h /vrk vastaanotolla

Tarvittaessa palvelut voidaan lisäksi jaotella praktiikkaan virka-aikana ja päivystykseen:

- 1.2.1.peruseläinlääkintäpalvelut 24 h/vrk tiloilla
- 1.2.2.peruseläinlääkintäpalvelut 24 h/vrk vastaanotolla

1.2.1. Kunnan peruseläinlääkintäpalvelut tiloilla 24 h/vrk

Palvelun tavoite

Tuottaa kuntalaisille laadukkaat ja taloudelliset peruseläinlääkäripalvelut 24h/ vrk täyttäen eläinlääkintähuoltolaissa (685/90, 761/92, 194/93, 1122/1998) kunnalle asetetut velvoitteet. Peruseläinlääkintäpalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita eläinlääkäri voi antaa perustutkimukseen eläinsuojissa.

Sisältö

- Peruseläinlääkintäpalvelut 24 h hyötyeläinten terveyden ja sairauksien hoitamiseksi
- Päivystysaikana palveluiden piiriin kuuluvat akuutisti sairaat hyötyeläimet.
- Peruseläinlääkintäpalveluihin kuuluu asiakaspalvelu ja puhelinneuvonta

Toiminnot

Varautuminen

- Suunnittelu
- Varallaolo päivystysaikana
- Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma
- Täydennyskoulutus ja muu osaamisen kehittäminen
- Yhteistyö työyhteisössä ja päivystyspiirissä
- Lääketilaukset
- Välinehuolto
- Laitahuolto
- Vastaanoton kunnossapito

- Vaatehuolto

Neuvonta

- Puhelinpalvelu
- Muu neuvonta

Eläinten hoitaminen

- Matkat tiloille
- Eläinten hoitaminen
- Eläinten terveydenhuoltokäynnit
- Näytteiden ottaminen, tutkiminen ja lähettäminen

Raportointi

- Kirjanpito: potilaspäiväkirja lääkekirjanpito, potilaskortisto, raportit kuntaan (mm. valvontasuunnitelmasta) ja keskushallintoon (mm. eläintaudit, eläinsuojelu)

Resurssit

- Aika 24h /vrk
- Henkilöstö (tarvittaessa esim. yhteisvastaanotto, suuri potilasmäärä vastaanottoavustaja)
- Tilat (mm. lämmin autotalli, lämmin lääkkeiden säilytystila, lääkkeiden kylmäsäilytys, vastaanotto)
- laitteet (mm. ultraääni-laite, autoklaavi, mikroskooppi, tietokone, faksi, puhelin, matkapuhelin)

1.2.2. Kunnan peruseläinlääkintäpalvelut 24 h/ vrk vastaanotolla

---

Palvelun tavoite

- Tuottaa kuntalaisille laadukkaat ja taloudelliset peruseläinlääkintäpalvelut 24h/ vrk täyttäen eläinlääkintähuoltolaissa kunnalle asetetut velvoitteet.
- Peruseläinlääkintäpalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita eläinlääkäri voi antaa perustutkimukseen perustuen tavanomaisissa vastaanottotiloissa..
- Päivystysaikana hoidetaan välitöntä hoitoa vaativat potilaat.

Sisältö

- Tarpeelliset peruseläinlääkintäpalvelut 24 h muiden kotieläinten sairauksien hoitamiseksi ja terveydenhuoltopalveluiden antamiseksi
- Peruseläinlääkäripalveluihin kuuluu asiakaspalvelu ja puhelinneuvonta

Toiminnot

Varautuminen

- Suunnittelu
- Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma
- Täydennyskoulutus ja muu osaamisen kehittäminen
- Yhteistyö työyhteisössä ja päivystyspiirissä
- Lääketilaukset
- Välinehuolto
- Laitahuolto
- Vastaanoton kunnossapito
- Vaatehuolto

Neuvonta

- Puhelinpalvelu

- Muu neuvonta

Eläinten hoitaminen

- Potilaan hoitaminen
- Näytteiden ottaminen, tutkiminen ja lähettäminen

Raportointi

- Kirjanpito: potilaspäiväkirja, lääkekirjanpito, potilaskortisto, raportit kuntaan (mm. valvontasuunnitelmasta) ja keskushallintoon (mm. eläintaudit, eläinsuojelu)

Resurssit

- Aika 24h /vrk
- Henkilöstö (pieneläinhoitaja esim. yhteisvastaanotolla tai jos potilasmäärä on suuri)
- Tilat (tarpeellisiin palveluihin, mm. leikkaustilat)
- Laitteet (ultraääni-laite, faksi, tietokone, puhelin, matkapuhelin, autoklaavi, mikroskooppi)